

Številka: 00104-443/2019/7

Datum: 23. 1. 2020

Odgovor na poslansko vprašanje dr. Franca Trčka v zvezi z vlaganjem v razvoj in raziskave

Poslanec Državnega zbora Republike Slovenije dr. Franc Trček je na Vlado Republike Slovenije naslovil naslednje vprašanje v zvezi z vlaganjem v razvoj in raziskave:

»Slovensko gospodarstvo večinoma sestavljajo mikro in majhna podjetja ter (v ne ravno velikem številu) srednje velika podjetja, kar praviloma onemogoča potrebna nujna vlaganja v razvoj in raziskave, zato je še kako pomemben korektiv misleče države. Pri tem bi se lahko zgledovali po danskem modelu, kjer gojijo močno povezavo med tehnično-raziskovalnimi, ustrezno sofinanciranimi inštituti, in SME. Vlado sprašujem:

- Kaj bo onkraj deklarativne ravni storila v tej smeri, ker trenutno zastavljena strategija pametne specializacije ne daje optimalnih učinkov?«

Vlada Republike Slovenije podaja naslednji odgovor:

Vlada Republike Slovenije se je 29. 8. 2019 seznanila z »Informacijo o izvajanju Slovenske strategije pametne specializacije za obdobje 2016–2018«.

Kot izhaja iz informacije, ima Slovenija z vidika konkurenčnosti, strukture gospodarstva in razpoložljivega znanja dobro izhodišče za svoj nadaljnji razvoj, ki se glede na konkurenco poslabšuje. Slovenija je po potrditvi Slovenske strategije pametne specializacije (v nadaljevanju: S4) v obdobju 2016–2018 naredila znaten napredek pri nadgradnji inovacijskega ekosistema, ki pa ni bil ustrezno podprt s potrebnimi naložbami, še posebej v javnem sektorju. Določene negativne trende je bilo vsaj do nedavnega opaziti tudi v zasebnem sektorju, še posebej na področju inovacijske aktivnosti in vlaganj v raziskave in razvoj. V zadnjem obdobju so sicer opazni določeni premiki v pravo smer (npr. postopno povečevanje izdatkov državnega proračuna za raziskave in razvoj), vendar je treba v luči prihajajočih izzivov, kot je četrta industrijska revolucija in pospeševanje konkurenčnih regij in držav, dinamiko v naslednjem obdobju bistveno pospešiti.

Strinjamo se z ugotovitvijo poslanca, da je treba področju povezovanja mikro, malih in srednje velikih podjetij (MSP) ter njihovega sodelovanja z institucijami znanja v prihodnje zagotoviti več pozornosti in izzive na tem področju sistematično naslavljeni. Navedeno izhaja že iz uvrstitve Slovenije pri posameznih kazalnikih, ki sestavljajo Skupni inovacijski indeks (Summary Innovation Index – SII), ki daje celovit pogled na inovativno dejavnost posameznih držav. Slovenija je po indeksu v letu 2018 zabeležila znaten padec in bila uvrščena v skupino zmernih inovatorok. Inovacijski sistem Slovenije je v primerjavi s povprečjem EU najmočnejši na področju človeških virov, naložb podjetij v RRD in sodelovanja med inovacijskimi deležniki, relativno najšibkejši pa pri javnih naložbah v RRD, učinkih inovacijske aktivnosti in inovacijsko aktivnih podjetij. Čeprav je Slovenija v letu 2017 pri kazalniku, ki se nanaša na sodelovanje med inovacijskimi akterji, ohranila pozicijo nad povprečjem EU, v zadnjih letih beleži upad sodelovanja med inovacijskimi akterji (za 33 odstotnih točk).

Poleg povezovanja, ki se dogajajo praktično brez intervencije države oziroma zgolj na podlagi financiranja, torej projektni ravni, bi želeli izpostaviti nekaj ukrepov, pri katerih država igra odločilno vlogo:

Strateško razvojno-inovacijska partnerstva (SRIP) na vsakem od devetih prednostnih področij S4 združujejo ključne deležnike iz gospodarstva, raziskovalne sfere in ostale deležnike po načelu »četverne vijačnice«. Ti skupaj z državo sooblikujejo razvojno politiko (npr. s skupnim opredeljevanjem nacionalnih strateških razvojnih prioritet, ki posledično ni enkraten ampak neprekinjen, stalen proces) in soorganizirajo celovit razvojno-inovacijski ekosistem po posameznih področjih S4. SRIP-i imajo skupno 783 članov, od česar je 81 odstotkov oziroma 633 podjetij (380 mikro in malih podjetij, 114 srednjih podjetij in 139 velikih podjetij) z uravnoteženo strukturo po obeh kohezijskih regijah. Institucije znanja predstavljajo 11 odstotkov članstva oziroma 89 članov, kar pomeni, da so v SRIP-e vključene praktično vse ključne javne raziskovalne organizacije.

V Službi Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko (SVRK) so oktobra 2018 uspešno kandidirali na razpis Evropske komisije (EK) »Pilot Action on Industrial Transition« in bili skupaj z 11 drugimi evropskimi regijami izbrani za pripravo pilotnih strategij industrijske tranzicije. EK to pilotno aktivnost usmerja predvsem v kvalitetno in informirano razpravo, rezultati pa bodo uporabni tako za države članice (DČ) kot za EK, in sicer pri načrtovanju politik v naslednji finančni perspektivi. Rezultati bodo koristni predvsem za regije, ki so z vidika BDP v mejnem območju upravičenosti do kohezijskih sredstev. V okviru izvajanja tega pilota je bila izbranim regijam dodeljena tudi potencialna alokacija v višini 300.000,00 €. V Sloveniji se bo namenila demo centru z vzpostavitvijo fizične in virtualne platforme, namenjene pilotiranju in demonstraciji modulov in celic Industrije 4.0. z integracijo ključnih omogočitvenih tehnologij (robotika, fotonika, procesne tehnologije, umetna inteligenca z virtualno resničnostjo in obogateno resničnostjo, plazma, ipd.)

Vlada Republike Slovenije je v letu 2019 pristopila k opredeliti prednostne vsebine in aktivnosti strateškega projekta razogljičenja Slovenije preko prehoda v krožno gospodarstvo (A Deep Demonstration of a Circular, Regenerative and Low-Carbon Economy), ki se bo kot pilotna aktivnost na evropski ravni izvajal v sodelovanju z dvema evropskima javnima organoma – Evropskim inštitutom za inovacije in tehnologijo (EIT KIC Climate in EIT KIC Raw materials) in Skupnim raziskovalnim središčem (JRC) Evropske komisije. Vsebina predlaganih rešitev tega celovitega strateškega projekta je strukturirana v tri stebre. Vsak med njimi je sestavljen iz več programov, ki pa so medsebojno povezani in drug drugega krepijo in nadgrajujejo:

- steber »Pametne in krožne skupnosti« vključuje programe krožnih šol, krožnega učenja in virov in krožnih sinergij za vzpostavitev pametnih in krožnih regij;
- steber »Krožni razvoj« vključuje programe s področja podjetništva (krožno odkrivanje in podpora krožnim inovacijam v malih in srednjih podjetjih ter program s področja spremljanja izvajanja);
- steber »Krožno oblikovanje politik in znanost« vključuje programe na področju visokošolskega krožnega izobraževanja, oblikovanja politik za prehod v krožno gospodarstvo in na področju krožnega javnega naročanja.

Država torej z aktivno vlogo pri nekaterih ukrepih deluje v smeri, ki jo s primerom Danske nakazuje poslanec dr. Trček v svojem poslanskem vprašanju. Rezultati teh ukrepov zaradi kratkega časovnega horizonta še niso neposredno merljivi. Se pa bodo takšni principi delovanja odrazili tudi pri pripravi novega Zakona o znanstveno raziskovalni in inovacijski dejavnosti, nove Raziskovalno inovacijske strategije in nove Strategije pametne specializacije, ki bodo pripravljene v letu 2020.

Vsekakor pa je naloga države, da ustvari ustrezno podjetniško inovacijsko okolje, v katerem bo vzpostavljeno plodno sodelovanje in mreženje med podjetji in institucijami znanja.

Vlada Republike Slovenije že sedaj spodbuja podjetniška vlaganja v raziskave, razvoj in inovacije s pomočjo 100% davčne olajšave za vlaganja v raziskave in razvoj in z različnimi spodbudami/javnimi razpisi za sofinanciranje finančnega vložka za projekte raziskav, razvoj in inovacij, ki imajo podlago v Strategiji pametne specializacije 2014-2020 (S4). Pričakujemo lahko, da bomo s podobnimi ukrepi nadaljevali tudi v prihodnje, saj je kontinuiteta in s tem tudi predvidljivost ukrepov na tem področju za podjetja izrednega pomena.

Ukrepi Vlade Republike Slovenije za spodbujanje raziskav, razvoja in inovacij so usmerjeni v prioriteta področja, določena s slovensko Strategijo pametne specializacije 2014-2020.

Ta opredeljuje 3 stebre: digitalno, krožno in Industrija 4.0. V okviru teh je določenih 9 prioritetenih področij uporabe in sicer:

1. Pametna mesta in skupnosti;
2. Pametne stavbe in dom z lesno verigo;
3. Mreže za prehod v krožno gospodarstvo;
4. Trajnostna hrana;
5. Trajnostni turizem;
6. Tovarne prihodnosti;
7. Zdravje-medicina;
8. Mobilnost;
9. Materiali

Sveženj ukrepov S4 na strani finančnih spodbud naslavlja ključna relevantna področja, in sicer področja raziskav, razvoja in inovacij, razvoja človeških virov ter spodbujanja podjetništva in internacionalizacije. V letih 2016, 2017 in 2018 je bilo izvajanje S4 podkrepljeno z 87 javnimi razpisi in programi v skupni vrednosti 982.856.431 EUR in sicer: 49,6 odstotkov oziroma 487.956.634 EUR na področju raziskav, razvoja in inovacij, 13,4 odstotkov oziroma 131.532.826 EUR na področju človeških virov ter 37 odstotkov oziroma 363.366.971 EUR na področju podjetništva in internacionalizacije.

Na Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo je bilo od leta 2016 objavljenih 11 javnih razpisov za spodbujanje raziskav, razvoja in inovacij na prioritetenih področjih pametne specializacije v skupni vrednosti 238 mio EUR. Skupaj se tako izvaja preko 400 raziskovalno inovacijskih projektov.

Spodbude, ki jih izvaja Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo v okviru S4 so:

- Spodbude za raziskovalno razvojne projekte
- Krepitev kompetenc in inovacijskih potencialov podjetij
- Dopolnjevanje SME Instrumenta (Okvirni program OBZORJE 2020)
- Spodbude v okviru iniciative EUREKA
- Pilotni/demonstracijski projekti in
- Podpora strateškim razvojno inovacijskim partnerstvom (SRIP)

Na posameznih prednostnih področjih pametne specializacije so bila vzpostavljena Strateška razvojno inovacijska partnerstva – t.i. SRIPi, ki opravljajo pomembno vlogo povezovanja in mreženja med podjetji, raziskovalnimi organizacijami, državo in drugimi deležniki.

Resorno ministrstvo podpira tudi subjekte v okviru podjetniško inovacijskega ekosistema in sicer 3 univerzitetne inkubatorje, 2 tehnološka parka ter 8 poslovnih inkubatorjev, saj jih prepoznavamo kot pomembnega deležnika v inovacijskem okolju.

V okviru SID banke, ki opravlja funkcijo Sklada skladov (Sklad skladov upravlja in razpisuje povratna sredstva Evropske kohezijske politike), so med drugim na voljo posojila za financiranje naložb v razvoj, raziskave in inovacije (RRI). Podjetja lahko preko SID banke, Sperbank in Gorenjske banke pridobijo ugoden kredit v višini od 10.000 EUR do 10 mio EUR. Skupaj je za namen naložb v razvoj, raziskave in inovacije na voljo 111 mio EUR.

Vlada Republike Slovenije spodbuja tudi digitalizacijo poslovnih procesov v malih in srednje velikih podjetjih; digitalizacija je namreč vedno bolj pomemben pogoj in generator za inovacije.

